

Analiza obstoječih ukrepov na področju
energetske revščine in predlogi za izboljšave

Energetska revščina – Podnebno ogledalo 2018

Katarina Trstenjak, IJS-CEU

Ljubljana, 8.4.2019

LIFE
CLIMATE
PATH
2050

Projekt LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)
je financiran iz finančnega mehanizma LIFE, ki ga
upravlja Evropska komisija, in iz Sklada za podnebne
spremembe Ministrstva za okolje in prostor RS.

Energetska revščina

DEFINICIJA

ko gospodinjstvo težko ali je nezmožno zagotoviti ustrezno ogrevanje stanovanja po dostopni ceni in nima dostopa do storitev, povezanih z energijo po dostopni ceni (Uradni list EU, 2011/C 44/09).

- Najbolj ranljive skupine so upokojeanci, samohranilci, velike družine, družine z velikim številom otrok, etične manjšine, povezovanje s slabim zdravstvenim stanjem.
- Vzroki: nizki dohodek, energetska neučinkovit dom, cene energentov.
- Učinkovita raba energije v stavbah: potencial zmanjšanja emisij TGP in zmanjšanje stroškov ogrevanja.

Kompleksen in več dimenzionalen pojav (učinki na socialo in energetiko).

ENERGETSKA REVŠČINA

- Podnebno ogledalo 2018: Ukrep v središču; IJS, dr. Cirman (Ekonomska fakulteta), dr. Primc, dr. Slabe Erker, dr. Majcen (IER)
 - 5,6% gospodinjstev (leto 2015 v SLO) nezmožnih zagotoviti primerno ogrevano stanovanje (EU 28=9,4%)
 - 20 % gospodinjstev z najnižjimi dohodki je izdatek za energijo v stanovanju predstavljal dobrih 17 % njihovih razpoložljivih sredstev (2015) (slo povprečje, 6,7%)
 - 27% populacije (2015) živelo v stanovanju v katerem pušča streha, vlažne stene, trhla tla...
 - neposredna povezava en. revščine s socialno izključenostjo ter slabim zdravstvenim stanjem ljudi
 - porast rabe lesne biomase, leta 2015 ta groiva 57% vseh energentov, porabljenih za ogrevanje prostorov
- Delavnica 17.5.2018; srečanje akterjev Eko sklad, MZI, Focus, MDDSZ, MOP, IJS, CSD-ji
 - prepoznali občine kot pomemben akter - prepoznavanje upravičencev (težko dostopna skupina), osveščanje

ENERGETSKA REVŠČINA

- Zmanjševanje emisij TGP
- Določitev ciljev zmanjševanja energetske revščine v NEPN-u
- Analiza dejavnikov, povezanih s finančnimi sposobnostmi gospodinjstev (EF in IJS, September 2018)
 - starost nepremičnine najpomembnejši dejavnik (element potreben prenove zaradi dotrajanosti)
 - 68% gospodinjstev zmožno investicije za energetsko učinkovito nepremičnino (fasada, streha, menjava oken), upoštevanje zadolževanje in starostne omejitve je ta delež 60% (20 letno posojilo), ocena da se skoraj 20% gospodinjstev kljub subvenciji zaradi posojilne nezmožnosti ne more pridobiti finančnega posojila (delež realno še višji)

Ukrepi na področju energetske revščine v Sloveniji

- ZERO- Eko sklad (0,10 milj evrov/leto, obdobje 2016-2020)
- Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom Eko sklada
 - Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva v višini do 100 % priznanih stroškov naložbe
 - Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom –etažnim lastnikom za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti starejših večstanovanjskih stavb v višini do 100 % priznanih stroškov naložbe glede na njihov pripadajoči delež financiranja naložbe

UKREPI

- **ZERO**: od leta 2016 v okviru mreže ENSVET, asistenca na domu s pripomočki za učinkovito rabo energije
- **Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva**: možna zamenjava kotla na trdo gorivo z novim kotlom na lesno biomaso (100% subvencija),
 - subvencije možno pridobiti v občinah Celje, Hrastnik, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Novo Mesto, Trbovlje, Zagorje,
 - do jeseni 2017 dodeljenih/izvedenih 16 naložb, nato razširjen razpis na prejemnike varstvenega dodatka, do januarja 2018 sklad prejel štiri vloge

UKREPI

- **Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim etažnim lastnikom za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti starejših večstanovanjskih stavb:** 100% subvencija v deležu lastnika prejemnika redne socialne pomoči pri energetski prenovi večstanovanjske stavbe
 - 2010-2017 odobrenih 152 vlog
 - Izobraževanje in informiranje upravnikov
 - Revni upokojenci (smiselna širitev nabora uporabnikov)

VREDNOTENJE UKREPOV

- **Relevantnost:** nagovarjanje cilje zmanjševanja energetske revščine
- **Učinek:** ali je mogoče identificirati učinke v zmanjšanju energetske revščine
- **Efektivnost:** ali doseženi izidi ustrezajo prvotnim ciljem
- **Dolgoročnost učinka:** ali ima instrument dolgoročni učinek
- **Prilagodljivost:** ali je instrument prilagodljiv na spremenjene okoliščine
- **Predvidljivost:** ali je mogoče predvideti proces in učinke instrumenta, je instrument predvidljiv za tiste, ki jim je namenjen in ostale deležnike

VREDNOTENJE

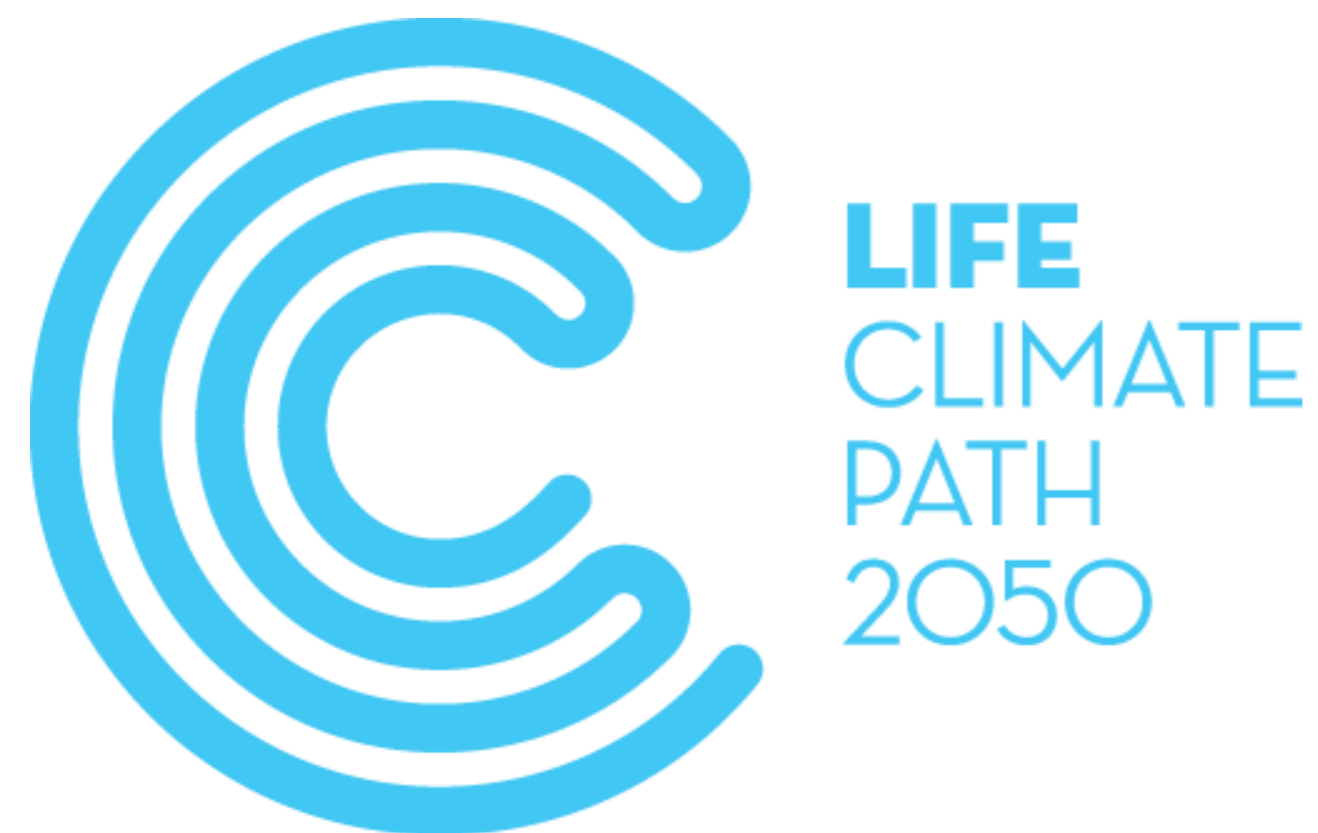
Element vrednotenja	Projekt ZERO	Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva	Nepovratne finančne spodbude socialno šibkim etažnim lastnikom za naložbe v večjo energijsko učinkovitost starejših večstanovanjskih stavb
Relevantnost	VISOKA	SREDNJA	SREDNJA/VISOKA
Učinek	SREDNJI	NIZEK	VISOK
Efektivnost	NIZKA	NIZKA	NIZEK
Dolgoročnost učinka	NIZKA/NI PODATKA	VISOKA	VISOKA
Prilagodljivost	SREDNJA	SREDNJA	SREDNJA
Predvidljivost	NIZKA	SREDNJA	SREDNJA

PRIPOROČILA

- **Izboljšanje učinkovitosti instrumentov**
 - Potrebna je **sistematična vključenost in usklajenost instrumentov za zmanjševanje energetske revščine s širšim naborom instrumentov socialne politike ter z enotnim dostopom do ciljne skupine preko Centrov za socialno delo**, ki imajo dostop do ciljne skupine, uvid v njihove potrebe in potrebne kompetence za interakcijo s ciljno skupino. Centrom za socialno delo je ob tem potrebno zagotoviti podporo s strani ENSVET, saj obiski strokovnjakov pri ciljnih uporabnikih dajejo dober uvid v potrebe in prihranke energije možnih ukrepov. Centre za socialno delo je potrebno ustrezno podpreti tudi s specializiranimi zunanjimi promotorji, ki bi prevzemali izvedbeno breme ukrepa
 - Širitev nabora upravičencev tudi na prejemnike izredne socialne pomoči in varstvenega dodatka (kjer tega še ni)
- **Izboljšanje učinka, učinkovitosti in prilagodljivosti projekta ZERO in nepovratnih subvencij za zamenjavo starih kurilnih naprav**
 - Učinek, učinkovitost in prilagodljivost obeh instrumentov bi se znatno izboljšali ob **oblikovanju celovite sheme izboljšanja energetske učinkovitosti**, ki bi bila na osnovi opravljenih energetskih pregledov v okviru projekta ZERO dopolnjena tudi z investicijskimi sredstvi, ki bi pri upravičencih sledili največje prihranke energije in izboljšanje bivalnih pogojev, ne pa izvedbi zgolj najenostavnejših ukrepov za učinkovitejše ravnanje z energijo in vodo ter menjavi starih kurilnih naprav na trda goriva, ne upošteva je specifične potrebe upravičencev.

PRIPOROČILA

- **Izboljšanje dolgoročnosti učinka projekta ZERO**
 - Z oblikovanjem celovite sheme izboljšanja energetske učinkovitosti bi se povečala tudi dolgoročnost ukrepov, ki temeljijo na izvedenem obisku energetskega strokovnjaka mreže ENSVET.
 - Dolgoročno bi bila potrebna poenostavitev in nadgradnja orodja za ovrednotenje učinkov, ki jo trenutno v projektu ZERO uporabljajo ENSVET svetovalci
- **Izboljšanje predvidljivosti ukrepov**
 - Zagotoviti je treba dolgoročno kontinuiteto izvajanja instrumentov, saj je potrebno precej časa, da se informacija o ukrepih razširi med ciljno skupino in ustvari zaupanje ter povpraševanje po ukrepih.

Vodilni partner projekta LIFE Climate Path 2050:

Institut "Jožef Stefan"
Center za energetska učinkovitost

Partnerji projekta LIFE Climate Path 2050:

ELEK,
načrtovanje,
projektiranje in
inženiring, d.o.o.

**Gradbeni
Inštitut ZRMK,**
d.o.o.

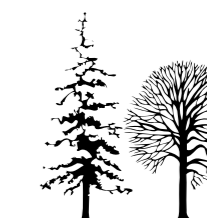
**Inštitut za
ekonomska
raziskovanja**

**Kmetijski
inštitut Slovenije**

**PNZ svetovanje
projektiranje,
d.o.o.**

**Gozdarski
inštitut Slovenije**

www.PodnebnaPot2050.si

Hvala!

katarina.trstenjak@ijs.si